

ตารางที่ 4.3 สรุปการศึกษาการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชพื้นที่บ้านพระบาทสี่รอย

แสดงบริเวณของพืชที่พบในพื้นที่	จำนวนชนิด
บริเวณรอบหมู่บ้าน และพื้นที่เกษตร	88
ป่าชุมชน	147
แสดงลักษณะวิสัยของพันธุ์พืช	
ไม้เลื้อย (climber)	35
พืชอิงอาศัย (epiphyte)	1
เฟิน และใกล้เคียงเฟิน (fern)	5
ไม้ล้มลุก (Herb)	72
ไม้พุ่ม (shrub)	47
ไม้ยืนต้น (tree)	75
การใช้ประโยชน์ของพันธุ์พืช	
พืชสมุนไพร	131
พืชอาหาร	89
เป็นทั้งพืชสมุนไพรและอาหาร	15
ส่วนของพืชที่ใช้ประโยชน์	
ทั้งต้น	46
ยอดอ่อน	41
ลำต้น	40
ใบ	40
ผล	38
ราก	30
เปลือกลำต้น	22
ดอก	11
เมล็ด	4
หมายเหตุ : พืชบางชนิดมีการใช้ประโยชน์จากหลายส่วนของพืช เช่น ใช้ใบและยอดอ่อน หรือ รากและลำต้น	

ตารางที่ 4.4 สรุปการศึกษาการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชพื้นที่บ้านเอืยก

แสดงบริเวณของพืชที่พบในพื้นที่	จำนวนชนิด
บริเวณรอบหมู่บ้าน และพื้นที่เกษตร	72
ป่าชุมชน	77
แสดงลักษณะนิสัยของพันธุ์พืช	
ไม้เลื้อย (climber)	22
พืชอิงอาศัย (epiphyte)	1
เฟิน และใกล้เคียงเฟิน (fern)	1
ไม้ล้มลุก (Herb)	50
ไม้พุ่ม (shrub)	32
ไม้ยืนต้น (tree)	43
การใช้ประโยชน์ของพันธุ์พืช	
พืชสมุนไพร	60
พืชอาหาร	81
เป็นทั้งพืชสมุนไพรและอาหาร	8
ส่วนของพืชที่ใช้ประโยชน์	
ทั้งต้น	14
ยอดอ่อน	31
ลำต้น	16
ใบ	21
ผล	30
ราก	22
เปลือกลำต้น	6
ดอก	7
เมล็ด	6
หมายเหตุ : พืชบางชนิดมีการใช้ประโยชน์จากหลายส่วนของพืช เช่น ใช้ใบและยอดอ่อน หรือ รากและเป็นต้น	

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการณ์ในการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชของทั้งสองหมู่บ้าน พบว่า ทั้งสองพื้นที่ยังคงยึดถือแนวทางของการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม พึ่งพิงธรรมชาติ ในส่วนของป่าอันเป็นแหล่งอาหาร และแหล่งสมุนไพร ที่อุดมสมบูรณ์ โดยใช้พันธุ์พืชในด้านของพืชผักในธรรมชาติเพื่อใช้ในการประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน อาจมีการปลูกพืชผักเศรษฐกิจอื่นบ้าง แตกในพืชไร่ พืชสวน นอกจากนี้ยังมีการใช้สมุนไพรเพื่อรักษาโรคของชาวบ้านในชุมชนของพื้นที่ เนื่องจากสิ่งจำเป็นพื้นฐานยังคงมีการสนับสนุนจากราชการมีน้อย เช่น ไฟฟ้าที่ใช้ยังคงเป็น ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ น้ำประปา ยังคงเป็นประปาหมู่บ้าน ซึ่งต่อจากแหล่งน้ำโดยตรง ยังไม่มีการบำบัดให้ถูกสุขลักษณะ โรงเรียน และสถานีอนามัย ยังคงอยู่ที่พื้นที่ของตำบล ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทาง ทำให้ชาวบ้านในชุมชน นิยมใช้ยาพื้นบ้าน อีกทั้งความตื่นตัวทางด้านข่าวสารด้านการรักษาโรคจากสมุนไพร ก็เป็นอีกสิ่งที่ทำให้ชาวบ้านในชุมชนใช้ยาสมุนไพรอย่างแพร่หลาย ดังจะเห็นได้จากบ้านพระบาทสร้อย นอกจากจะใช้สมุนไพรรักษาโรค ในชุมชน ยังมีการพัฒนาสมุนไพรออกเพื่อจำหน่าย แก่นักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยว อีกด้วย

บ้านพระบาทสร้อย

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วน of พืชอาหารและสมุนไพร บ้านพระบาทสร้อย พบว่ามีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช จำนวน 235 ชนิด สามารถจำแนกได้ 92 วงศ์ โดยพบวงศ์ Euphorbiaceae มากที่สุด จำนวน 17 ชนิด รองลงมาเป็น Asteraceae 15 ชนิด และ Papilionaceae จำนวน 14 ชนิด

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วน of พืชอาหารและสมุนไพร บ้านพระบาทสร้อย เมื่อแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในด้านของพืชสมุนไพร 131 ชนิด ในด้านของพืชอาหาร 89 ชนิด และใช้ประโยชน์ในด้านเป็นทั้งพืชอาหารและพืชสมุนไพร 15 ชนิด

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช บ้านพระบาทสร้อย เมื่อแบ่งจำนวนพืชตามลักษณะของส่วนที่ใช้ พบว่า ส่วนที่ใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ ใช้ประโยชน์ทั้งต้น 46 ชนิด รองลงมาเป็น ยอดอ่อน 41 ชนิด ลำต้นและใบ 40 ชนิด ผล 38 ชนิด ราก 30 ชนิด เปลือกลำต้น 22 ชนิด ดอก 11 ชนิด เมล็ด 4 ชนิด โดยที่พืชบางชนิดมีการใช้ประโยชน์จากหลายส่วนของพืช เช่น ใช้ใบและยอดอ่อน หรือ รากและเป็นต้น

บ้านเอืยก

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วนของพืชอาหารและสมุนไพร บ้านเอืยก พบว่ามีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช จำนวน 149 ชนิด สามารถจำแนกได้ 62 วงศ์ โดยพบวงศ์ Euphorbiaceae มากที่สุด จำนวน 10 ชนิด รองลงมาเป็น Papilionaceae จำนวน 9 ชนิด และ Poaceae จำนวน 9 ชนิด

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วนของพืชอาหารและสมุนไพร บ้านพระบาทสี่รอย เมื่อแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในด้านของพืชสมุนไพร 60 ชนิด ในด้านของพืชอาหาร 81 ชนิด ใช้ประโยชน์ทั้งด้านเป็นอาหารและสมุนไพร 8 ชนิด

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช บ้านพระบาทสี่รอย เมื่อแบ่งจำนวนพืชตามลักษณะของส่วนที่ใช้ พบว่า ส่วนที่ใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ ใช้ประโยชน์จากยอดอ่อน 31 ชนิด ผล 30 ชนิด ราก 22 ชนิด ใบ 21 ชนิด ลำต้น 16 ชนิด ทั้งต้น 14 ชนิด ดอก 7 ชนิด เปลือกลำต้น 6 ชนิด และเมล็ด 6 ชนิด

เมื่อพิจารณาจากส่วนของพืชที่ใช้ พบว่าส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ทั้งต้นของพืช ยอดอ่อน และส่วนของลำต้น มีการใช้ประโยชน์มาก เป็น 3 ลำดับแรก วิธีการใช้ประโยชน์ ชุมชนจะทำการขูดทั้งลำต้น ตัดลำต้น และตัดส่วนของยอดอ่อน ซึ่งวิธีการเก็บตัวอย่างพืชมาใช้ประโยชน์อย่างมากมาย เกินกำลังพื้นตัวของพืชจึงอาจส่งผลให้ปริมาณของพืชที่พบอาจลดลงจนอาจอยู่ในภาวะลดลงจนอาจสูญพันธุ์ได้ในอนาคตหากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี เช่น การจัดการวิธีการเก็บ การเพาะเลี้ยง และการบำรุงรักษา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช ทั้งในด้านแหล่งอาหาร ยาสมุนไพร และใช้เนื้อไม้ในการปลูกสร้าง ใช้เป็นเชื้อเพลิง แต่ยังไม่มีการบริหารจัดการในเรื่องของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน เช่น การปลูกเสริม การเพาะเลี้ยง และการบำรุงพันธุ์พืช ในการวิจัยในปีนั้นเน้นไปถึงการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช เพื่อสร้างองค์ความรู้ และนำไปสู่แนวทางในการอนุรักษ์ การสร้างฐานข้อมูล ในโครงการวิจัยปีถัดไป